

PROMEMORIA

Till: Trafikanalys
Från: Jan Stålhandske, SALC Advokatbyrå AB
Datum: 2022-07-22
Angående: Gods i stadsmiljö

1. BAKGRUND

Enligt förordningen (2015:579) om stöd för att främja hållbara stadsmiljöer ("Stadsmiljöförordningen") får Trafikverket ge stöd till kommuner och regioner för åtgärder som leder till ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykel eller till hållbara godstransportlösningar.

Vad gäller godstrafik får stöd ges till investeringar som tillgodoser ett allmänt lokalt eller regionalt transportbehov och som avser en väg, gata, spåranläggning, lastplats, samlastningsplats eller annan anläggning eller del av anläggning för samlastning av godstransporter, samordnad citylogistik eller gods på cykel för lokal eller regional distribution (2 §första stycket 3).

Trafikverket har emellertid inte betalat ut något stöd till godstransportlösningar, trots att detta varit möjligt sedan en förordningsändring trädde i kraft den 22 maj 2019. Kraven på att anläggningar ska ligga i stadsmiljö, ägas av kommuner eller regioner (dock inte kommunala bolag), och att ett stöd inte strider mot EU:s statsstödsregler har inneburit att några sådana projekt inte stått att finna. Anläggningarna i städerna ägs regelmässigt av privata eller kommunala bolag och agerar på en konkurrensutsatt marknad.

Med anledning av ovanstående har fråga uppstått om förutsättningarna i förordningen för stöd kan ändras, så att stöd kan ges till att underlätta för ur

miljösynvinkel angelägna lösningar av godstransporter, utan att stödet står i strid med EU:s statsstödsregler.

2. STATSSTÖD

I artikel 107.1 i i fördraget om Europeiska Unionens funktionssätt ("FEUF") finns ett förbud mot statligt stöd som snedvrider eller hotar snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion och som påverkar handeln mellan medlemsstaterna. En aktör som med offentliga medel vill ge någon form av subvention till ett företag behöver därför utreda om subventionen är ett statsstöd enligt artikel 107.1 och i så fall finna ett regelverk som tillåter detta stöd, eller om något sådant inte finns, anmäla stödet till EU-kommissionen. "Företag" omfattar varje organisation – oavsett juridisk form, ägande eller finansiering – som med eller utan vinstsyfte köper eller säljer varor eller tjänster på en eller flera marknader. Även offentliga aktörer – staten eller kommunala organ – kan alltså bedriva ekonomisk verksamhet.

I artikel 106.2 FEUF anges ett generellt undantag från förbudet mot statsstöd, genom att det föreskrivs att företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, visserligen är underkastade konkurrensreglerna, men endast i den mån tillämpningen av dessa regler inte hindrar att tjänsterna fullgörs. Begreppet tjänst av allmänt ekonomiskt intresse (eng. services of general economic interest) definieras dock inte i FEUF. Av EU-domstolens praxis framgår att tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är tjänster som har vissa särdrag jämfört med andra typer av ekonomisk verksamhet. Enligt ett meddelande från kommissionen¹ ska det vara fråga om tjänster som är riktade till medborgarna eller ligger i hela samhällets intresse.

¹ Meddelande från kommissionen om tillämpningen av Europeiska unionens regler om statligt stöd på ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (2012/C 8/02), p 46.

För att ersättningen inte ska anses oförenlig med artikel 107.1 i FEUF, dvs. utgöra ett otillåtet statsstöd, måste den avse ett särskilt uppdrag att utföra en tjänst som ett företag, om det beaktar sitt eget kommersiella intresse, inte skulle åta sig i samma utsträckning eller på samma villkor. Medfinansiering till kollektivtrafikanläggningar och allmän infrastruktur, vilken ska göras tillgänglig för användning utan kostnad och på ett öppet sätt, kan ofta bedömas inte utgöra ett statligt stöd.

Stöd enligt huvudregeln måste anmälas enligt statsstödsreglerna, om inget undantag är tillämpligt, dvs. antingen är ett stöd enligt ett gruppundantag eller att stödet är av mindre betydelse. De svenska förordningarna på infrastrukturområdet som reglerar stöd hänvisar också ofta till EU-kommissionens allmänna gruppundantagsförordning ("GBER") 651/2014² samt till EU-förordningen om stöd av mindre betydelse³. Den senare typen av stöd kallas också försumbart stöd eller de minimis-stöd.

I gruppundantagsförordningen anges bl.a. undantag för experimentell utveckling, lokal infrastruktur och energieffektivitetsåtgärder. Tröskelvärden för när stödet inte behöver anmälas anges per undantag.

Enligt de-minimis-förordningen anses stöd inte vara statsstöd om det uppgår till maximalt 200 000 euro till ett enda företag under en period av tre beskattningsår.

² Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

³ Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

3. ANALYS

En tänkbar lösning är att bryta ut stöd till hållbara godstransportlösningar från Stadsmiljöförordningen och i stället tillskapa ett stöd som skulle underkastas EU-kommissionens prövning av statsstöd. En sådan lösning är dock både tidskrävande och tidsbegränsad.

Förslaget här är att i stället alltså rikta stödet till kommuner och regioner men att tydliggöra att stödet kan avse sådan allmän infrastruktur som inte i sig utgörs av anläggningen, men som möjliggör och underlättar för sådana anläggningar som kan medföra hållbara godstransportlösningar. Genom att denna allmänna infrastruktur görs tillgänglig för användning för alla utan kostnad och på ett öppet sätt, behöver den inte anses utgöra ett statligt stöd.

Vidare föreslås att stödobjektet inte behöver finnas i en stad, endast att stödet leder till önskade resultat i en stad. Det är alltså fråga om investeringar i anslutande infrastruktur såsom vägar, trafiksignalsystem och järnvägar som förbättrar terminalers potential att bidra till klimatnytta. Det kan t.ex, vara att uppgradera en bro eller en väg för att tillåta högre axellast och därigenom en genare väg till en terminal, att bygga en anslutning med cykelväg för att möjliggöra cykeldistribution, eller att anpassa signalreglering för att ge prioritet åt viss trafik till och från en terminal etc.

För att förenkla förordningstexten får begreppet "samlastning" anses rymmas under begreppet "samordning av godstransporter".

4. FÖRSLAG

Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:579) om stöd för att främja hållbara stadsmiljöer

Regeringen föreskriver i fråga om förordningen (2015:579) om stöd för att främja hållbara stadsmiljöer att 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
-------------------	--------------------

1 §⁴

För att främja hållbara stadsmiljöer får Trafikverket, om det finns medel för ändamålet, ge stöd enligt denna förordning till kommuner och regioner för åtgärder i städer som leder till <ol style="list-style-type: none">ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik, ellerhållbara godstransportlösningar.	För att främja hållbara stadsmiljöer får Trafikverket, om det finns medel för ändamålet, ge stöd enligt denna förordning till kommuner och regioner för åtgärder som i städer leder till <ol style="list-style-type: none">ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik, ellerhållbara godstransportlösningar.
---	---

Åtgärderna ska leda till energieffektiva lösningar med låga utsläpp av växthusgaser och bidra till att miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö nås.

Stödet bör särskilt främja innovativa, kapacitetsstarka och resurseffektiva lösningar för kollektivtrafik, cykeltrafik eller godstransporter.

2 §⁵

Stöd får ges till investeringar som tillgodoser ett allmänt lokalt eller regionalt transportbehov och som avser

- en väg, gata, spåranläggning, kaj för lokala eller regionala persontransporter, perrong, hållplats, vänthall eller annan anläggning eller del av anläggning för lokal eller regional kollektivtrafik,
- ett cykelvägnät, en cykelparkering eller annan anläggning eller del av anläggning för cykeltrafik, eller

⁴ Senaste lydelse 2019:1110.

⁵ Senaste lydelse 2019:199.

3. en <i>väg, gata, spåranläggning</i> , lastplats, samlastningsplats eller annan anläggning eller del av anläggning för <i>samlastning</i> av godstransporter, <i>samordnad</i> citylogistik eller gods på cykel för lokal eller regional distribution.	3. en lastplats, samlastningsplats eller annan anläggning eller del av anläggning för <i>samordning</i> av godstransporter <i>eller</i> citylogistik, eller gods på cykel för lokal eller regional distribution, <i>eller en väg, gata eller spåranläggning som möjliggör eller underlättar för sådan samordning eller gods på cykel.</i>
--	---

Stöd får dock inte ges till anläggningar med uthyrning av lokaler.
